అక్క చెల్లెళ్లు

[కథానిక]

★

= 'స్వైరవిహారి' =

ఇటీవల రామనారాయణకూ, రాజేశ్వరికీ మధ్య వివాదాలు మరీ ఎక్కువయినాయి. అంతకుముందు మూడునాలుగు రోజులనుండి ఎందుకో ఒకందుకు తెరిపి లేకుండా పోట్లాడుకుంటూనే ఉన్నారు. కొంచెం మొగం చిట్లించుకొని, "అబ్బ! వెధవగోల, రోజూ ఇంటికి వచ్చేసరికి ఏదోఒక జట్టీ. మరి యీ నాజన్మకు శాంతన్నది ఉండదుకాబోలు" అని రామనారాయణ విసుగుకొని, వెంటనే వీథిలోనికి వెళ్లిపోవడము అది వరకు మామూలయిన పద్ధతి. కాని ఆనాడు కార్యక్రమం కొంత భిన్నంగా జరిగింది. అతని కంఠస్వనం ఒక్కమారుగా మంద్రస్థాయినుండి తారస్థాయిలోనికి లేచింది; కొంచెం చెయ్యి చేసుకుందుకుకూడా తయారుపడ్డాడు. అయితే రాజేశ్వరికి దీని పైసంగతి తెలియకపోలేదు. విచిత్రంగా ఆమెగొంతు తగ్గటం, ముక్కూ కళ్ళూ విజృంభించటం జరిగింది. ఆమె బాష్పసిక్తమయిన వదనాన్ని గంభీరంగా పైకెత్తి— "కొట్టండి; మీయిష్టం వచ్చినట్టు కొట్టండి. ఆఖరుకు మనకు చేతనయినది పెళ్లాన్ని కొట్టడమేగా" అంది సధైర్యంగా కన్నీరు తుడుచుకుంటూ. ఆమె భయపడి తప్పించుకుందుకు ప్రయత్నం చేస్తే అతడు కొట్టే వాడేమోగాని, అప్పట్లో అతనికి నిజంగా కొంచెం భయం వేసిందనే అనాలి. అతడు నిరుత్తరంగా వెనుక్కుతిరిగి అదేపోకగా నల్లచెరువు మెట్లవైపుకు నడక సాగించేడు.

ఎదురుగా ఆకాశాన ఇంద్రధనుస్సు కరిగిపోతూ ఉంది. రోజూ సర్వసామాన్యంగా ఉండే ఆకాశం మీద అప్పుడప్పుడు హరివిల్లు కనిపిస్తూఉంటుంది. విల్లు యుద్ధోపకరణంకదా? దీనితో వానరాజు ఎండదొరను వెంటాడుతాడేమో? ఎవరు ఓడినా, ఎవరు గెలిచినా ప్రపంచానికి సఖ్యత ఎంత సహజమూ, అనివార్యమో వైరముకూడా అంతేకాబోలు! అయితే వీటిలో, వైరములో ఏమి ప్రభావముందో, ఒకమారు అడుగుపెట్టిందంటే, అంతవరకు ఎంతోకాలముగా వ్యాపించిఉన్న సఖ్యతను ఎప్పుడయినా బ్రతికిఉండా అనే స్థితిలోనికి తీసుకొనిరాగలదు! రానురాను మానవుడు తాను ప్రకృతిలోని అంతర్భాగాన్నన్నే మాటను మరిచిపోయి, తక్కిన యావత్ప్రపంచమును తనకు దాసీభూతముగా చేసుకొందుకే శక్తినంతటినీ ధారపోస్తున్నాడు.

అతని భావన అతనికంటే జోరుగా సాగిపోతున్నది. మళ్లీ అప్రయత్నంగా ఆకాశంవయిపు చూసేసరికి, హరివిల్లు చాలాభాగం కరిగిపోయింది. రెండు చివరలను రెండు ముక్కలుమాత్రం మిగిలేయి. ఈమారతని యోచనాధోరణి వేరు.

ఇంతవరకూ హరివిల్లు పూర్తిగానే ఉంది. ఇకనీ రెండు ముక్కలూ మళ్లీ కలియడం ఎలా సంభవమాతుంది? ప్రత్యేకములయిన ఆ రెండుఖండాలనూ కలిపికట్టడానికి మామూలు త్రాళ్లు చాలవు; ఆరెంటితో అవినాభావసంబంధ మున్న ఇంకొక సజీవ సవర్ణ

పదార్థమేదో మధ్యను ఉండాలనిపించింది రామనారాయణకు.

అతడు చాలా ఆలస్యంగా ఇంటికి వచ్చేడు. ఇంటిదగ్గర వ్యవహారం గంభీరంగా గడిచిపోయింది. అతను భోజనానంతరము తమలపాకులు వేసుకొంటున్న సమయంలో ఆమె మొగం దించుకొని నెమ్మదిగా అంది: "మద్రాసునుండి మా చెల్లెలు మావాళ్ల యింటికి వస్తుందట. నేనుకూడా చాలాకాలమాయి వెళ్లలేదు. రేపుదయం రైలుకు నన్ను దిగబెట్టండి."

యీప్రార్థనకు మూలకారణమేమో రామనారాయణకు తెలియకపోలేదు. ఒక్కనిముషం ఊరుకొని ఉరిమినట్లుగా "సరే" అని, సినీమా (రెండవఆట) కు బయలుదేరేడు.

* * *

రామనారాయణలో సహృదయత్వం లేకపోడాన్నేకాదు, సంకుచితత్వాన్నికూడా మొట్టమొదట కనిపెట్టి వెలికితీసుకొనివచ్చినది రాజేశ్వరే అనాలి. అంతవరకూ తనలో ఆయాగుణా లున్న సంగతే తెలియదు అతనికి. అయితే యిక్కడ ఒక చిన్న ధర్మసందేహం ఉంది. అతనికి ఆయాగుణాలు మిక్కిలీ సహజములై వాటి ఒరపిడికి తాళుకోలేని రాజేశ్వరివల్ల వెలికివచ్చేయో, లేక తన స్వభావానుగుణంగా రాజేశ్వరి అతనియం దాయాగుణాలను పదే పదే ఆరోపించటంవల్ల ఇటీవల మాత్రమే జనించి విస్తరించేయో అన్నది కొంచెము సంశయాస్పదమే. కాని రామనారాయణను చిన్నతనంనుండి బాగా తెలిసినవారికిమాత్రం రెండవ పద్ధతే ఎక్కువ సమంజసంగా తోస్తుంది. అతడు అమాయకుడు కాడుగాని దుర్మార్గుడుమాత్రం కాడు; అతడు ఆడంబరం అంటే ఎక్కువ యిష్టపడడుగాని వేదాంతికాడు; అతని సహనశక్తి అపరిమితమైనదేకాని కోపంకూడా విపరీతమైనదే. అతనికి ఇతరులమీద తన్ను స్తుతిస్తున్నప్పటికంటె నిందిస్తున్నప్పుడే నమ్మకం అధికం.

అతను స్టెనోటైపిస్టుపని చేస్తూ ఆరేళ్లూ, రాజేశ్వరితో సంసారం చేస్తూ నాలుగేళ్లూ అయింది క్రమంగా. ఏ అభివృద్ధీ లేకుండా మొదలుపెట్టినప్పటికీ, యిప్పటికీ ఒక్కలాగే ఉన్నాయి పై రెండూకూడా. ఆరంభంలో, వీటికంటె తాను వాంఛించవలసిన వేమీ ఉండవనీ, వీటివలన తాను స్వర్గసౌఖ్యం కాకపోయినా, మానవమాత్రులకు సాధ్యమయిన సౌఖ్యం చాలావరకూ పొందవచ్చుననీ ఆశించాడు. కాని కాలక్రమేణా ఏమీ కొత్తలేకుండా అన్నిరోజులూ ఒకదాని ప్రతిబింబముగా ఒకటి ఉండడంమూలాన్ని అతనిలో ఒకవిధమయిన అసంతృప్తి పొడసూపింది. ఆ అసంతృప్తివహ్నికి ఇటీవల రాజేశ్వరితో అప్రయత్నంగా వచ్చే వివాదాలు ఆజ్యధారలైనాయి.

రాజేశ్వరి అందమైనదే. మొదట్లో ఆమె అందాన్ని చూసుకొని అతడెంతో ఆనందించటమేకాదు, గర్వించేవాడుకూడా. ఆ ఆనందాతిరేకంలో "నీఅంత చక్కనిది దొరకడం నిజంగా నాఅదృష్టమేసుమా" అనికూడా అతడెన్నోమార్లామెతో అన్నాడు. ఇది అతడు హృదయపూర్వకంగా అన్నదే. కాగా, ఇందువల్ల రాజేశ్వరిస్వాతిశయం వృద్ధిపొందడంలో విశేషమేమీ లేదు. ఇంతకూ ఏయిల్లాలు మాత్రం తన భర్తనోటివెంట ఇల్లాటి ప్రశంసను విని గర్వించకుండా ఉండగలదు? కాని ఇక్కడే తెలిసో తెలియకో రాజేశ్వరి ఒక పొరపాటు చేసింది. తన అందాన్ని ఇంతగా స్తుతిస్తూవచ్చిన రామనారాయణ తాను అసహ్యించుకోవలసినవాడు కాకపోయినా, తనకు యీడైన చక్కనివాడు కాడేమో ననుకుంది. ఈరకపు భావనను అతనిని ఆమెదృష్టిలో తేలికపరచిన అనేకకారణములలోనూ ముఖ్యమయినదిగా గణించవలసివుంది. అంతటినుండీ ఆమె అతనితో ఏవిషయములోనూ హృదయపూర్వకంగా కలియలేకపోయేది. ఇటీవల వారిద్దరిమధ్యనూ ఆవిర్భవించిన అభిప్రాయవైషమ్యాలకు ఈభావన చాలా దోహదంచేసింది.

రామనారాయణలోని శాంతిప్రియతనూ, సహనశీలాన్నీ గుర్తించినంత చక్కగా అతనిలోని కోపాన్నీ, సడలని పట్టుదలనూ ఊహించినట్టయితే, రాజేశ్వరి అతనితో అంతగా వివాదపడకపోయేదేమో? కాని

యిప్పుడు సమయం పూర్తిగా దాటిపోయింది. అతనిలోని నిగ్రహమనే తంతువు ఆగ్రహవిజృంభణకు బిగిసి బిగిసి చివరకు తెగిపోయింది. ఇక అతనిలో మిగిలినదల్లా ఆమెను ఎల్లాగైనా సాధించాలన్న పట్టుదల. ఆమెను శారీరకంగా బాధించి సాధించలేనన్న సంగతి అతనికి అనుభవపూర్వకంగా తెలిసినదే. ఇక ఆమెను సాధించటానికి ఉన్నదల్లా ఒక్కటే మార్గం.

*   *   *

లక్ష్మి రామనారాయణకు ఒక వేలువిడిచిన మేనత్తకూతురు. ఆమెకు పదమూడవ ఏట పెళ్లి అయింది. పెళ్లి అయిన ఆర్నెల్లకు భర్త టైఫాయిడ్ వచ్చి పోయాడు. ఆమెతల్లి నరసమ్మకూడా విధవే. దగ్గరబంధువు లెవ్వరూ లేరు వారికి. అయితేనేం, కాలక్షేపం చెయ్యక తప్పుతుందా? కొంత నగదూ, కొద్దిగా భూమీ ఉండడంవల్ల భుక్తికి బాధ లేకపోయేది. కాని, వయసులో ఉన్న లక్ష్మిని, తాత్కాలికానందంకోసం, పాశవికంగా కామించే వారి దృష్టినుండి తప్పించటం నరసమ్మకు రానురాను మరీ దుర్భరమనిపించింది. ఎంత లోకంతో సంబంధాన్ని తెగకొట్టుకొనిఉన్నా, లక్ష్మిప్రవర్తనమీద అనేకదుష్ప్రవాదాలు కర్ణాకర్ణిగా వారికి తెలిసేలాగ వాడుకలోకిరావడం నరసమ్మకు దీర్ఘమనోవ్యాధికారణంగా పరిణమించింది. మనోవ్యాధి కొంచెం ఆశ్రయం కల్పించుకున్నతరువాత శారీరకవ్యాధులకు కొదవా?

సరిగా అదేసమయంలో రాజేశ్వరి తనతో పోట్లాడి పుట్టింటికి వెళ్లి పోయినతర్వాత, పట్టణంజీవితం మీద విసుగుపుట్టి, రెండునెలలు నౌఖరీకి సెలవుపెట్టి రామనారాయణ బయల్దేరేడు స్వగ్రామానికి. అక్కడ అతనికి స్వంత ఇల్లుందిగాని, అందులో కొన్ని సంవత్సరాలుగా ఎవ్వరూ ఉండకపోవడంవల్ల, అది కొంత పాడుపడింది. అతడు తిన్నగా నరసమ్మఅత్తగారింటికి వెళ్లేడు. వెళ్లి చూసేసరికి ఆమెస్థితి చాలా ప్రమాదకరంగా ఉంది. మేనల్లుడు తలకనితలంపుగా మంచి అదనుకు వచ్చేడన్న సానందమయిన ధైర్యంతో ఆమె చెప్పిన రెండుమాటలవల్లా అక్కడి వారి పరిస్థితి పూర్తిగా అవగాహనఅయింది రామనారాయణకు. అదివరకు లక్ష్మి వెళ్లి ప్రాధేయపడితే, ఆమెతో పరాచికా లాడిన వైద్యుడే, రామనారాయణ వెళ్లి మొహమాటపెట్టగా కాదనలేక వచ్చి యిచ్చిన నాలుగు పొట్లాలకూ ఫలితంగా నరసమ్మగారికి కొంచెం తెరిపిచ్చింది. కాని ఎక్కువభాగం ఆమెలోని యీ మార్పుకు కారణం రామనారాయణఆగమనమే.

అప్పటికి శాంతించినా అక్కడే ఉంటే వ్యాధి పూర్తిగా నయమవడం అసంభవమనీ, అందువలన తనతో మర్నాడే పట్నం రావలసిందనీ పట్టుపట్టేడు రామనారాయణ. లక్ష్మికూడా అదే మంచిదంది. నరసమ్మగారు కాదనలేకపోయింది.

*   *   *

పట్నంవచ్చిన రెండురోజులకు నరసమ్మగారి వ్యాధి తిరగబెట్టింది. రామనారాయణ కుదిర్చిన డాక్టరు "పంతులుగారూ! లాభం ఉన్నట్టు కనిపించదు; చాలాకాలం అశ్రద్ధ చేసినట్టున్నారు"అని, కొంచెంసేపు ఆలోచించి, "అయినా, ఆఖరుప్రయత్నంగా ఒక ఇంజక్షను ఇచ్చిచూద్దాం; కొంచెం తెలివయినా వస్తుందేమో"అన్నాడు. రామనారాయణ నిరుత్తరంగా మంచందగ్గర నేల చతికిలబడ్డాడు. డాక్టరు అన్నట్టే అయింది. ఇంజక్షను ఇచ్చినతరువాత కొద్దిగా తెలివివచ్చింది. కాని ఆమె ఆట్టే మాట్లాడలేదు. రామనారాయణను 'బాబూ!' అని పిలిచి, కాళ్లదగ్గర ఉన్న లక్ష్మిని కళ్లతో సూచిస్తూ "జాగ్రత్త! నిన్ను నమ్ముకొని నేను పోతున్నాను"అని యింకా ఏమో చెప్పడానికి వ్యర్థంగా ప్రయత్నంచేసింది.

రామనారాయణకు బాగా జ్ఞానంవచ్చినతర్వాత సబాష్పమయిన ఏడుపు రావడానికి అదే మొదటిమారు. లక్ష్మి "అమ్మా!"అని శిలాప్రతిమవలె అలా చూస్తూ ఉండిపోయింది. డాక్టరు నీరవంగా నిలబడిపోయేడు.

కొంతసేపటికి డాక్టరు కటువుగా ఇంగ్లీషులో, "పంతులుగారూ! మీరే అలా ఏడుస్తే ఎలా కుదురు

తుంది? మనము ఏవో ప్రయత్నాలు చేసే మానవులమేగాని దేవతలం కాముకదా! ఇక మీరు అలా విచారిస్తూఉంటే, మీభార్యా(అని లక్ష్మినుద్దేశిస్తూ) ఆమెఆరోగ్యంకూడా బాగున్నట్టులేదు. తగిన మందు తీసుకొంటూ త్వరలో యీవిషయాన్ని మరిచిపోతేనే తప్ప, ఆమెకుకూడా ఏదయినా అనివార్యమయిన వ్యాధి అంకురించడానికి అవకాశం ఉంది"అనడంతో రామనారాయణ మళ్లీ మామూలుమనిషి కాకతప్పింది కాదు.

*   *   *

లక్ష్మి ఆరోగ్యం విషయంలో రామనారాయణ తీసుకొనే శ్రద్ధ డాక్టరుగారికి మొదట ఆశ్చర్యాలనూ, తరువాత క్రమంగా విసుగుదలనుకూడా కలిగించే స్థితికి వచ్చింది. అంతవరకూ రామనారాయణ అతని నేవో సంశయావళితో ముట్టడిస్తూనే ఉన్నాడు.

ఇక లక్ష్మిని ఆనందింపజేయడము సందర్భములో రామనారాయణ అదివరకు తనకు అపరిచితములయిన ఎన్నో మార్గాలను అవలంబించేడనాలి. "నాకేం కష్టం లేదు—నేను బాగానే వంటచెయ్యగలను" అని ఆమె అంటున్నాకూడా హోటలునుండే భోజనం తెప్పించేవాడు. తాను సామాన్యమైన ఖరీదులకే కొన్న రెండు చీరలను కట్టుకొనే ఆమె ఎంతో మురిసిపోవడంతో అతనికి విలువైన మరి రెండు చీరలు కొనాలనిపించింది.

రైల్వేబుక్ స్టాలులోని ప్రతిపత్రికనూ, కథల పుస్తకాన్నీ కొన్నాడు అత డామెకోసం. మూడు రోజుల కొకమారయినా సినిమాకు తీసుకొని వెళ్లేవాడు. ఎప్పుడూ ఆమెను ఒంటరిగా ఉండనీయక ఏదోవిధంగా క్షీతనను తాను మరిచిపోయేట్టు చెయ్యడానికి బహుధా ప్రయత్నించేవాడు రామనారాయణ.

లక్ష్మి సుఖంకోసం రామనారాయణ అవలంబించిన పథాలు ఇదివరలోగాని, ఇప్పుడుగాని ఆమె మనఃపూర్వకంగా వాంఛించినవే అనలేం. అయినా తన తల్లికి అతనిమీద నుండే అభిమానమూ, తనకు సరైన వేళను ఆలంబనము ఇచ్చేడన్న గౌరవమూ ఆమెను అతని చేతిలోని కీలుబొమ్మను చేసేయి. అంతేకాని చిన్నతనంలో ఇద్దరూ కలిసిమెలిసి ప్రవర్తించిననాటి అనురాగగరిమ ఇన్ని సంవత్సరాల ఎడబాటుకూ, ప్రత్యేకవ్యక్తిగత వేదనలకూ నశించక యింకా అజ్ఞాతంగా మిగిలిఉందని విశ్వసించలేముకదా!

ఏది ఎల్లాగున్నా ఇక్కడ ఒక చిన్న విశేషం. రామనారాయణకు సహజంగా సినీమాలూ, చీట్లాట, కథల పుస్తకాలూ,కబుర్లూ అంటే ఉన్న సరదా బహు పరిమితము. కాని :తానే సర్వస్వమయిఉన్న లక్ష్మిని ఆనందపరచేందుకు ఆమెతోకూడా తానూ వీటికి అలవాటు పడుతున్నాడు. ఇక లక్ష్మి! ఆమెకు ప్రత్యేకించి ఎల్లాటి సరదాలూ లేకపోయినా, తనకు సరైన సమయంలో రక్షకుడుగా అవతరించిన రామనారాయణ ఉత్సాహాన్ని నిరోధించకుండా ఉండడానికి మాత్రమే వీటికి ఇష్టపడుతున్నది.

ఇతరములయిన అడ్డంకులు లేని సమయాలలో స్త్రీపురుషులమధ్య (అందులోనూ యౌవనమధ్యస్థంలో ఉన్నవారినడుమ)స్నేహం అక్కడితో అలా ఆగిపోవడం ఎక్కడోకాని సాధ్యంకాదు. మొదట్లో కేవలం లక్ష్మి దేహారోగ్యం మీదనే కేంద్రీకృతమయిన అతని మనసు నే డామె కనులకదలికలోని తారళ్యాన్నీ, మాటపొందికలోని మాధుర్యాన్నీ గమనించటంతో ఆగక ఆమెకరస్పర్శలోని కాంతత్వాన్నీ, సాహచర్యంలోని సౌఖ్యగరిమనూ ఆకాంక్షించసాగింది. ఇది మొదట్లో అతనికే ఏదో వింతగా తోచింది. కాని ఏదో వింత అన్నంత తేలికగా కాకుండా. ఈవిషయంలో అతనిఉత్కంఠ రానురాను అతివేలమయింది. అత డామెను చూడకుండా ఎడంగా ఉండలేడు. చూస్తూ నిరోత్సాహంగా ఉండడం మరీ దుర్భరంగా వుంది.

"లక్ష్మిమీద నాకు కలిగిన యీమోహము ఎంతవరకూ సభ్యమయినది? చిన్నతనంలో ఆమె నాకు ఎంతో సమీపంలో ఉండేది కాదా? అప్పు డామెను

ప్రేమించడములో ఎటువంటి దోషమూ లేదుకదా! పరిస్థితులు మారినంతమాత్రాన హృదయాల్లోకూడా పరివర్తనం వచ్చితీరాలా? అది సాధ్యమా? అంతేకాక, హృదయాలు నశించిన వృద్ధులు ఏవేవో కారణాలు మనసులో పెట్టుకొని వేయించిన వివాహపు ప్రేముడి ముడులకు ఫలితంగా ఇంతకాలం ఒకరికి ఒకరు కాకుండా అయిపోయేము. ఇప్పుడు ఏకారణంవల్లనయితేనేమి? మెఱుపు మెరిసినట్లుగా ఆమె వచ్చి నాచేతిలో పడ్డది. అదృష్టవశాత్తూ వచ్చిన యీ అవకాశాన్ని స్వార్థం శూన్యంచేసుకొని జారవిడుస్తానే అనుకుందాం. అయితే యిప్పుడామె నేం చేసేది? ఎవరోఒక రక్షకుడు అంటూ ఉండకతీరగుకదా స్త్రీకి?

"ఇవతల నాపరిస్థితికూడా ఇటీవల మరీ పాడుగా ఉంది. రాజేశ్వరికీ, నాకూ యీ నాలుగేళ్లలోనూ నాలుగువందలమార్లయినా వివాదాలూ, పోట్లాటలూ వచ్చిఉంటాయనుకొంటాను. అయినా దృక్పథాలే వేరుగా ఉన్న స్వాతంత్ర్యప్రియులయిన యిద్దరు వ్యక్తులు కలిసి కాలక్షేపంచేయడం ఎలా సాధ్యమవుతుంది? ఇక ఆమెకూ, నాకూ కుదరనట్టే. ఆమెకు ఆమెతండ్రి తెస్తున్న ధనముమీదనే గౌరవం. నాకు నాతండ్రిచేత జీవితసర్వస్వాన్నీ, యావదాస్తినీ పరార్థమై వ్యయింపజేసిన త్యాగశ్రీమీదనే పూజ్యభావం. పూర్తిగా ఆయనకు పుత్రుడను కాలేకపోయేనే అని నావిచారం. మానసికంగానైనా ఆయనఅభిప్రాయాలనూ, చేతలనూ ఆరాధించటం ఆమెకు కంటకప్రాయం. ఇక మాకెల్లా కుదురుతుంది? అటువంటప్పుడు లక్ష్మికి నాహృదయంలో స్థానం ఇవ్వడంలో తప్పేముంది?"

—అతని యోచనాచక్రము హృదయమనే ఇరుసు నాధారంచేసుకొని ఎన్నిరకాలుగాపరిభ్రమిస్తూవచ్చినా అయస్కాంతమువలె చివరకు సూచించే దిక్కులు రెండే—లక్ష్మిని హృదయాధిదేవతను చేయడం, రాజేశ్వరిని విస్మరించటమున్నూ. ఈ రెంటినీ తూచే సందర్భంలో అతని హృదయం ప్రాలేయాచలంమొదలు పరమాణువువరకూ ఉండే పదార్థాలన్నిటినీ తూకపురాళ్లుగా ఉపయోగించసాగింది.

మంచిచెడ్డల మాట ఎలాగున్నప్పటికీ, అదే పనిగా అజస్రమూ ఆలోచించడంమూలాన్ని రామనారాయణకు తన అభిలాషలో ఎటువంటి దుష్టప్రకృతిచ్ఛాయా లేదనిపించింది. క్రమంగా అదే న్యాయ్యమూ, అవలంబనీయమూ అన్నట్టుకూడా తోచింది. అంతేకాదు. తనను నీరసంగా చూసి, నిర్లక్ష్యంచేసి, పుట్టింటికి వెళ్లిపోయిన రాజేశ్వరిని సాధించడానికి అదే ఉత్తమవిధానంగా రూపించింది.

లక్ష్మిని ప్రేమించడంవిషయంలో ఒక నిశ్చయానికి వచ్చినతరువాత రామనారాయణకు తక్కిన పని తానూహించినకంటె ఎన్నోరెట్లు సులువుగా నెరవేరినట్లనిపించింది. అనగా లక్ష్మికి తనమీద ఇటీవల కలిగిన గౌరవభావము అంత మహిమాన్వితమయేనా ఉండాలి; లేకపోతే, తనలాగే ఆమెలో కూడా చిననాటి స్నేహం ప్రణయంగా పరిణమించేనా ఉండాలి. ఏది ఎల్లాగయితేనేం? పుట్టిన ఉద్దేశానికి తుది కనుక్కోగలిగేననీ, కనుక్కొన్న లక్ష్యాన్ని సాధించితీరేననీ అతనిలో కలిగిన ఆనందము అతణ్ణి పారవశ్యవిలీనుణ్ణి చేసింది.

లక్ష్మిరామనారాయణ లిప్పుడు భార్యాభర్తలలాగే ప్రవర్తిస్తున్నారు. అసలు భార్యాభర్తృసంబంధంలో యింత ఆనందముందా అనిపిస్తున్నది హృదయాలు ఏకమయిన వారిద్దరికీ. అంతే కాదు. వారి అన్యోన్యసంబంధము ఎన్నోజన్మలనుండీ, ఎన్నో యుగాలనుండీ అవిచ్ఛిన్నముగా వస్తున్నట్టు వారిరువురికీ ఏదో అంతర్వాణి ప్రబోధించినట్టు తోచింది.

వారికి పరస్పరసాహచర్యంవలన రోజులు గంటలుగానూ, గంటలు క్షణములుగానూ గడిచిపోతున్నాయి. ఆమెను వదిలి ఉండలేక అతడు ఆఫీసుకు మరిఒక నెలరోజులు సెలవుపెట్టేడు. లక్ష్మికి యిదేదో సుఖస్వప్నం కంటున్నట్టు మాత్రమే ఉంది. అంతకాలం వయసుకు తగిన వలపూ, ఉత్సాహమూ లేక, ఒంటరిగా నైరాశ్యంలో కాలం గడిపిన ఆమె

యీరకపుజీవితాన్ని ఒక్కమారుగా నిజమని నమ్మలేకపోయింది.

అతనికి వెనుక రాజేశ్వరితో కాపురంచేస్తున్నప్పుడు ఈమాత్రం సౌందర్యపిపాసా, ఉత్సాహోద్రేకాలూ లేకపోలేదు. కాని లక్ష్మిలోని సహానుభూతి, ఆత్మీయతాఫలితమయిన అనురాగమూ లేకుండా, అతని కాంక్షాపరిపూర్తికి అడ్డుచెప్పకపోవడాన్నే ఏదో మహత్కార్యంగా భావించేది రాజేశ్వరి. అమాయకదృష్టిలో ఈరకపు భావనకూ, ఆమె పుట్టింటివారి ఆర్థికోన్నతికీ విశేషం సంబంధం కనబడదుగాని ఏస్త్రీ నడిగినాసరే, తపీమని చెప్పేస్తుంది అదే అసలుకారణమని. కాగా ఈసందర్భంలో తెలియజేయవలసిన దేమిటంటే—రాజేశ్వరితండ్రి బాగా రాబడి ఉన్న వకీలు. చెల్లెలుమగడు మద్రాసులో నెలకు నాలుగువందలు జీతం తెచ్చే లెక్చెరరు. ఆమె అన్న ఇంజనీరింగు చదువుతున్నాడు. ఈమధ్యనే ఎవరో ఒక జమీందారువంటివారు అతనికి తమ పిల్లనిస్తామని చెప్పవచ్చేరుకూడానట!!

ఆరకపు వాతావరణంలో పెరిగిన ఆమెకు రామనారాయణ స్టెనోటైపిస్టుపని చేసి తెచ్చే అరవైరూపాయలూ ఎందుకూ చాలనివిగా, ఏమీలేనికంటె ఏకొంచెమో ఎక్కువగా మాత్రమే కనిపించటంలో ఆశ్చర్యమేముంది? కేవలం పుట్టుకవల్లనే ధనికులయినవారికంటె, శ్రమ పడిపడి జీవితలక్ష్యంగా భావించి ఆర్జించినవారికే ధనముమీద కాపీనమూ, గౌరవమూ కూడా ఎక్కువగా ఉంటాయి ఆరకపు వ్యక్తులతోనే చిన్నతనమునుండీ సంబంధము ఉన్న ఆమె హృదయంలో రామనారాయణకు ఎన్నడూ గౌరవనీయమయిన స్థానం లేదు. కాని తనలోని ప్రప్రథమ సౌందర్యపిపాస చల్లారేవరకూ అతనికి ఆమె తనను ఏరకపు దృష్టితో ! చూస్తున్నది అన్న ప్రసక్తే లేదు. అల్లాటి సమయంలో ఆమె అతని ఉత్సాహవల్లికి ఏ మాత్రం దోహదం కల్పించినా అతడామెను వినిశ్చలంగా ప్రేమించేవాడే; కాని కాలం గడచినా మార్పులేకుండా, ఎప్పటికీ అతని ఆర్థికస్థితిమీదనే దృష్టినిలిపిన ఆమెను అతడు క్రమంగా ఏవగించుకొనే స్థితిలోనికి వచ్చేడు.

ఇక లక్ష్మి: ఆమెకు ధనమువల్లనే కలిగే సుఖదుఃఖాలు అనుభవపూర్వకంగా తెలియవనే అనాలి. తనకు సరిపడినకంటె ఎక్కువ ఉండీకూడా ఆమె నిన్నమొన్నటివరకూ ఆనందమంటే ఏమిటో తెలియని స్థితిలో ఆరాటపడింది. ఈనాడామె రామనారాయణసాహచర్యంవలన పొందుతున్న ఆనందానికి కూడా అతని ధనమొక ముఖ్యకారణము కాదు. ఆమెలోని ఆనందమల్లా, తనలో అదివరకు అవ్యక్తంగా అణగిఉన్న అభిలాషలకు ఒక ఆకృతిని కల్పించి, వాటి సాఫల్యానికి తోడుపడుతున్న తనకు గౌరవనీయుడైన ఒక వ్యక్తిని ఆనందింపజేయగలుగుతున్నాననే తృప్తివలన కలిగినదే. అదివరకు రాజేశ్వరితో అన్ని సంవత్సరాల సాంసారికజీవితంలోనూ అతనికి అననుభూతమూ, అజ్ఞాతమూ అయిన తన్మయానందగరిమ లక్ష్మి సాహచర్యంమూలంగా ఇంత కొద్దికాలంలో సంప్రాప్తించడానికి ఆమెలోని యీ సహానుభూతిమంతమయిన సంతృప్తే ముఖ్యకారణము.

“ఇంక నే నెలాగూ నీదాననేకదా బావా! నువ్వు నాకోసం నీ మిగతాపనులన్నీ మానుకొని కూర్చుంటే ఎలాగ?” అన్న ప్రేమపూర్వకమయిన ఆమె సూచనవలన అతడు మళ్లీ ఆఫీసులో ప్రవేశించేడు. ఆఫీసుజీవితం వెనుకటికంటె ఎన్నోరెట్లు అసహ్యంగా ఉన్నా, సంతతదరస్మితాంచితమయిన లక్ష్మి ప్రసన్నవదనదర్శనంతో అతడు పారవశ్యవిలీను డయ్యేవాడు.

అతడామెను రానురాను మరీ గాఢంగా ప్రేమించడానికి తగిన కారణం లేకపోలేదు. ఆమె యిప్పుడు గర్భవతి. తమ అన్యోన్యప్రేమవృక్షపు ప్రప్రథమఫలము ఇక కొద్దిలో అందుబాటులో ఉన్నదన్నప్పుడు పరస్పరప్రేమసూత్రబంధితులయిన ఏ యువతీయువకుల హృదయాలు తన్మయానందలహరీ తరంగమాలికలతో కలిసి నృత్యముచేయవు?

వస్తుందివస్తుం దనుకొంటున్న సరళ ఇంకా రానేలేదు; కాని రమ్మని పిలుపుగాని, వస్తున్నానని సూచనగాని లేకుండానే రాజేశ్వరి హఠాత్తుగా పుట్టింటికి వచ్చింది. ఆ తరువాత రెండునెలలకు సరళ వచ్చింది.

ఈ మారు రాజేశ్వరి వెనుకటివలె "నావికాని ఈ ఇంటి మంచిచెడ్డలతో నాకేమిపని ?" అన్నట్టు ఒంటరిగా ఉండడంలేదు. ఇంటిని అలంకరించటంలోనూ, ఇంటికి అయే ఖర్చువెచ్చాలను సరిచూడటంలోనూ, యథేచ్ఛాచారులయిన పనివాళ్లను అదుపు ఆజ్ఞలలో ఉంచడంలోనూ ఆమె అసమానమయిన ప్రతిభను ప్రదర్శించింది. సూక్ష్మంలో చెప్పాలంటే, పుట్టింటిలో యజమానురాలు లేకపోవడంవల్ల ఎంత ధనము ఖర్చు అయినా ఇంటివారికి సరైన సదుపాయము లేకపోవడము అనే ముఖ్యమయిన లోపాన్ని పూర్తిగా తొలగించిం దనకతప్పదు. రెండురోజులుగా ఆ యింటిలో వున్న దూరపుచుట్టానికికూడా, ఒక్క గంట ఆమె లేకపోతే, ఇంత యిల్లూ శతధా శకలీభూతము కాకతీరదనిపిస్తుంది. ఆమెచాకచక్యము అంతటిది.

సరళ వచ్చిన తరువాత ఆమెతో కాలక్షేపం చేయడంలో రాజేశ్వరి కొంతవరకూ ఇంటి వ్యవహారాన్ని చూడడం తగ్గించినా, అదివరకూ ఆమె ఏర్పరచిన నియమాలప్రకారం సాంసారికచక్రం సక్రమంగానే సంచరించేది.

ఎన్నో వ్యాపృతులతో, బాధ్యతలతో, ఆనందజనకములయిన ఆందోళనలతో ఆమెకు కాలము అతి త్వరితంగా గడిచిపోతున్నది; కాని, అన్నిటికీ అడుగున, మరిచిపోవడానికి యత్నిస్తున్నకొద్దీ మరీ బలంగా భర్తతో పోట్లాడివచ్చేనన్న స్మృతి ఆమెను కలవరపెట్ట సాగింది.

అంతలో సంక్రాంతి వచ్చింది. అదివరకు సంక్రాంతికి రాజేశ్వరీరామనారాయణ లిద్దరూ కలిసే వచ్చేవారు. అతడు పండుగవెళ్లగానే వెళ్లిపోయేవాడు. ఆమె మరొక నెల్లాళ్లుండి వెళ్లేది. ఇదీ అదివరకు అలవాటయిన పద్ధతి. ఈ మారు (ఎలాగూ రాజేశ్వరి ఇక్కడే ఉందికదా అని) అతనిని రమ్మని రాసిన రెండు ఉత్తరాలకూ జవాబే లేదు. ఈనిరుత్తర నిరాగమన వ్యవహారానికి ఇంట్లోవారందరూ తలా ఒక రీతిని వ్యాఖ్యానం చేసేరు. రాజేశ్వరివర్తనం ఎంత గంభీరంగా ఉన్నా ఆమె రావడానికీ, అతడు ఉత్తరమయినా లేకుండా రాకపోడానికీ వారూహించిన కారణంలో విశేషం దోషంలేదు అనే అనాలి.

రాజేశ్వరిలోని పట్టుదలా, గుంభనమూ మచ్చుకైనా లేవు ఆమెచెల్లెలు సరళలో. ఆమెకంటె రాజేశ్వరి సహజంగా చక్కనిది కాకపోయినా, సమయస్ఫూర్తీ, వాక్చమత్కృతీ, ఆంగికవిన్యాసమూ ఆమె కొక విశిష్టమయిన ఆకర్షకశక్తి నిచ్చేయి.

ఇక, యింట్లోకూడా, రామనారాయణను అతని తోడి అల్లుణ్ణి చూసిన గౌరవభావంతో ఎన్నడూ ఎవ్వరూ చూడకపోయినా, అన్ని విషయాల్లోనూ రాజేశ్వరినే సరళకంటె ఎక్కువగా మన్నించేవారు అందరూను.

కాని యీమారు సరళ వచ్చినతరువాత రాజేశ్వరి ప్రాముఖ్యము రోజుకురోజూ తగ్గిపోతూవచ్చింది. ఆమె విసుగుకొని తొలగించిన పనిమనుషులు పోయి సరళతో ఫిర్యాదుచేసికొని తమ స్థానాన్ని పునఃప్రతిష్ఠించుకోవడమూ, తండ్రికూడా ఏ కారణంవల్లనో ఆమెమాటనే 'సబబుగా వుందనడమూ రాజేశ్వరికి ఎంతో అవమానజనకము లయేవి. ఈ అవమానకంటకములు ఒకింత స్తబ్ధమయిన స్మృతినాగమును మరింత రెచ్చగొట్టేవి.

ఇక ఊళ్లోని చెలిమికత్తెలుకూడా సగంమంది తన ఉనికినే గ్రహించినట్టు లేదు. చాలామంది సరళను ప్రత్యేకించి ఇళ్లకు ఆహ్వానించి విందులు చేసేరు. బాగుండదేమో అన్న దృష్టితో తననుకూడా కొందరు ఆహ్వానించకపోలేదు. కాని వెళ్లడం తనకు ఏమంత గౌరవప్రదం ?

సరళభర్త తనకు రావడానికి వీల్లేదనీ, అందుచేత అవకాశం చూసుకొని, ఎవరినయినా సాయంతీసుకొని రావలసిందనీ రాశాడు. ఆమె వెంటనే ప్రయాణం కట్టింది. తండ్రీ అన్నదమ్ముడే కాదు, ఇంట్లోని దాసీలుసైతమూ బలవంతం చేసి, ఆమెను మరొక పది రోజులు ఉండడానికి ఒప్పించేరు. రాజేశ్వరి కిదేమీ తెలియని సంగతి కాదు. తననుకూడా ఇదివరకు ఇలా బలవంతపెట్టిఉంచడము మామూలే. కాని యీపర్యాయము తన నెవరూ మరొక రోజుకూడా ఎక్కువ ఉండమని కోరటంలేదు. అయినా తాను వెళ్తానంటే కదా తనను ఉండమనడానికీ, అనకపోవడానికీ. తన భర్త తనకోసం తహతహపడుతున్నప్పుడుకదా తనను మరికొంతకాలం ఉండమని బలవంతంచేయడానికి ఇక్కడివారికి వీలు. తా నతనికి అక్కరలేక పోయినతర్వాత ఇక్కడివారికీ తన అవసరము లేదు. తప్పనిసరిగా భరిస్తారుగాని.

ఇన్నినాళ్లుగా ఆమెలో అణగిఉన్న వేదనా వాహినికి నేడానకట్ట తెగిపోయింది. ఆమెకళ్లలో నీళ్లు గిఱ్ఱుమన్నాయి. ఎదుటివస్తువు లేవీ సరిగా కనిపించలేదు. తొందరతొందరగా తన గదిలోనికి వెళ్లి మంచంమీద బోర్లపడి వెక్కివెక్కి ఏడ్వసాగింది. ఆమెదుఃఖం తెరలుతెరలుగా వచ్చింది. ఆమె చిన్నతనంలోకూడా ఎన్నడూ అంత నిస్సంకోచంగా ఏడవ లేదు. ఆనాడామె ఏడ్పులోకూడా ప్రత్యేకత. ఇది వరకువలె తన దైన్యమునకు ఇతరుల దౌష్ట్యమునుకాక తన తొందరపాటునే కారణముగా భావించగలుగుతున్నది ఆమె. ఆ సందెమసక వెలుగులో ఆరంభించిన ఆమెయేడ్పు తండ్రితో సినీమానుండి వచ్చిన సరళ "ఏమే రాజూ! నువ్వింట్లోనే ఉన్నావులే? అన్నయ్యతో నాటకానికి వెళ్లేవనుకున్నాను." అనేవరకూ అలా నిర్నిరోధంగా సాగిపోతూనే ఉంది.

రాజేశ్వరి ఎంత గంభీరంగా ఉన్నా ఆమె యథార్థస్థితి అదివరకే కొంత అవగాహన అయింది ఆమెచెల్లెలు సరళకు. ఇక మరి ఆ గాంభీర్యముకూడా అవసరంలేకపోయింది. రాజేశ్వరి వేదనను వెలార్చటానికి వీలులేనప్పటి గాంభీర్యములోని క్లేశాన్ని మరి సహించలేకపోయింది.

మునుపు తాను ఏమి మాటాడినా, ఏదో ఒక విధంగా ఎగతాళిచేసి నవ్వడంగాని, నిరుత్సాహంగా ఊరుకోవడంగాని అలవాటయిన రాజేశ్వరి అంటే కొంచెం బెదురుగానే ఉండేది సరళకు. ఆ జంకు తెరను తొలగించుకొందుకు ఆమె సోదరీత్వపు ప్రేమకు బలం చాలకపోయేది. కాని నేడు వారిద్దరిమధ్యను అదివరకున్న తెరలు వాటంతటవే తొలగిపోయేయి.

తర్వాత సరళ ఉన్న పదిహేనురోజులూ ఒక్కక్షణమయినా ఒకరినొకరు విడిచిఉండలేదు. తక్కిన ప్రపంచమునుగూర్చిన స్మృతే లేదు వారిద్దరికీ. ఆ కొద్దికాలం ఒకరి కష్టసుఖాలు ఒకరు సానుభూతిమతులై వినడంతో, అపూర్వమయిన అనుబంధమేదో వారిని సరైన అక్కచెల్లెళ్లను చేసింది.

సరళ చెప్పిన మాటలవలన ఆమెభర్త ఎంత సొమ్ము తెస్తూఉన్నా, ఆమె తనకంటె—కాదు తన పాటికూడా - సుఖపడలే దనిపించింది రాజేశ్వరికి. జాను పాపం. ఏ సరదాలూ లేని రోగగ్రస్తుడయిన భర్తతోడి సంసారంలో ఏమాత్రం ఆనందం ఉంటుంది? తన శరీరానారోగ్యాన్ని ఎఱిగిఎఱిగి పెళ్లిచేసుకున్న అతనిని సరళ ఎలా ప్రేమించగలుగుతున్నదో? తానైతే ప్రేమించలేకపోవడమేకాదు, ద్వేషించేదికూడా. కాని సరళ అతని ఆనందమును మనసా వాంఛిస్తున్నదే! అలాటి పరిస్థితిలో తాను రామనారాయణప్రేమగౌరవములను తృణీకరించటం ఎంత అవమానకరమయిన సంగతి?

సరళను దిగబెట్టివచ్చిన మర్నాడే తండ్రితో కలిసి బయలుదేరింది రాజేశ్వరి. సరళవలన సూచనగా రాజేశ్వరిపరిస్థితిని విన్న తండ్రి ఆమె కోరడమే తడవుగా బయలుదేరేడు. (సశేషము)